

DON'T BUY INTO OCCUPATION IV: SAMENVATTING

1. INTRODUCTIE

- De "Don't Buy into Occupation" (DBIO)-coalitie is een gezamenlijk project van 28 Palestijnse, regionale en Europese organisaties gevestigd in Palestina, België, Frankrijk, Ierland, Nederland, Noorwegen, Spanje en het Verenigd Koninkrijk (VK). **Sinds 2020 onderzoekt de coalitie de financiële relaties tussen bedrijven die actief zijn in de illegale Israëlische nederzettingen in bezet Palestijns gebied en Europese financiële instellingen, via de publicatie van een jaarlijks rapport.**¹
- De bouw en expansie van Israëlische nederzettingen zijn **oorlogsmisdaden** onder internationaal recht, en maken elke vorm van duurzame ontwikkeling in bezet Palestijns gebied onmogelijk. Nederzettingen liggen ook aan de basis van talloze **mensenrechtenschendingen**, en zijn een centrale component van het Israëlische **apartheidsregime** in bezet Palestijns gebied.
- Bedrijven en financiële instellingen die financiële relaties onderhouden met de nederzettingenindustrie, **spelen een cruciale rol** in het voortbestaan en de verdere expansie van de nederzettingen. De Verenigde Naties publiceerden daarom in februari 2020 een "VN-database" van bedrijven die actief zijn in de Israëlische nederzettingenindustrie. **Deze werd in juni 2023, na jarenlange Amerikaanse en Israëlische obstructie, voor een eerste keer geüpdatet.** In een resolutie (juli 2023) verzocht de VN-Mensenrechtenraad, met steun van België, het VN-secretariaat ook om verdere jaarlijkse updates uit te voeren. De eerstvolgende update van de VN-database staat gepland in maart 2025.
- Het nieuwe DBIO-rapport komt er enkele maanden nadat het **Internationaal Gerechtshof (IGH)** in Den Haag in een historische uitspraak (19 juli 2024) stelde dat de Israëlische bezetting van Palestina in zijn geheel illegaal is, en dat voldaan is aan de voorwaarden om te kunnen spreken van een situatie van **illegale annexatie** en **apartheid**.² Het IGH stelde daarbij dat derde staten, waaronder ook België, een juridische verplichting hebben om **handel- en investeringsrelaties te verbieden** als deze bijdragen aan de instandhouding van de illegale Israëlische bezetting van Palestina.
- Hoewel de focus van het DBIO-rapport ligt op bedrijven actief in de illegale Israëlische nederzettingen in de Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem), zijn **verschillende geïdentificeerde bedrijven ook betrokken bij zware schendingen van het internationaal recht in Gaza**. De Israëlische wapenfabrikant **Elbit** is bijvoorbeeld de hofleverancier van het Israëlische leger, terwijl machines van **Caterpillar** op grote schaal worden ingezet bij het verwoesten van Palestijnse huizen in Gaza. "Onze job is om Gaza plat te gooien", klonk het in september 2024 bij een lid van de D9-eenheid van het Israëlische leger (die naar de D9-bulldozer van Caterpillar is vernoemd).³

¹ De Belgische leden van de coalitie zijn 11.11.11, CNCD-11.11.11, ACV-CSC, CNE, en Fairfin.

² Zie <https://www.ici-cij.org/index.php/node/204160>

³ Zie <https://www.dropsiteneews.com/p/israel-749-battalion-demolition-gaza>

2. ALGEMENE BEVINDINGEN

- In **een nieuw onderzoeksrapport** legt de DBIO-coalitie, op basis van financieel onderzoek van het Nederlandse onderzoeksbureau Profundo, voor het **vierde jaar op rij** de banden bloot tussen Europese financiële instellingen en bedrijven actief in de illegale Israëlische nederzettingenpolitiek. In totaal worden maar liefst **822** banken, vermogensbeheerders, verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen geïdentificeerd die bedrijven actief in bezet Palestijns gebied ondersteunen. Tussen januari 2021 en augustus 2024 verschaften deze financiële instellingen **211 miljard dollar (USD)** in leningen en “underwritings” aan deze bedrijven. De 882 Europese financiële instellingen bezitten ook voor **182 miljard USD** aan aandelen en obligaties in bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie.
- De financiële data in het DBIO rapport hebben **betrekking op de totale investeringen** in bedrijven die activiteiten hebben in, of zakelijke relaties onderhouden met, de illegale nederzettingen in bezet Palestijns gebied. Deze bedrijven doen ook zaken buiten de nederzettingen. **Daarom claimt de DBIO-coalitie niet dat al dit kapitaal uitsluitend naar de illegale nederzettingen in de OPT vloeit.** Investerings in een bedrijf verbinden een investeerder echter hoe dan ook met de algehele activiteiten van het bedrijf in kwestie, en dus ook met alle negatieve gevolgen van deze activiteiten.

Volgens de **UN Guiding Principles en de OESO-richtlijnen** (de twee toonaangevende internationale kaders m.b.t. Bedrijven & Mensenrechten) hebben financiële instellingen de verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren en negatieve effecten te voorkomen of te beperken met betrekking tot *alle bedrijven* waaraan ze leningen verstrekken of waarin ze investeren, *ongeacht* het aandeel van hun leningen of participaties en *ongeacht* het deel van het kapitaal dat rechtstreeks naar de nederzettingenindustrie vloeit. **Deze internationale kaders worden onderschreven door alle in België actieve banken.**

- De **58 bedrijven** waarvoor het DBIO-onderzoek financiële relaties met Europese financiële instellingen heeft gevonden, zijn Airbnb; Alon Blue Square; Alstom; Altice International; Ashtrom Group; Axel Springer; Bank Hapoalim; Bank Leumi; Bezeq Group; Booking Holdings; Bright Dairy & Food; Construcciones y Auxiliar de Ferrocarriles (CAF); Carlsberg; Carrefour; Caterpillar; Cellcom Israel; Cemex; Cisco Systems; CNH Industrial; Danya Cebus; Delek Group; Delta Galil Industries; eDreams ODIGEO; Elbit Systems; Electra Group; Expedia Group; Hamat Group; Heidelberg Materials; Hewlett Packard Enterprise (HPE); HikVision; Hilan; Hyundai Heavy Industries; IBM; Israel Chemicals (ICL Group); Israel Discount Bank; MAN Group; Matrix IT; Mivne Group; Mizrahi Tefahot Bank; Motorola Solutions; Orbia; Partner Communications; Paz Oil Company; Rami Levy Chain Stores Hashikma Marketing 2006; RE/MAX Holdings; Shapir Engineering and Industry; Shikun & Binui; Shufersal; Siemens; Syensqo; The Coca-Cola Company; TKH Group; Tripadvisor; TUI Group; Villar International; Vinci / SEMI; Volvo Group; en WSP Global.

3. BEVINDINGEN M.B.T. FINANCIËLE INSTELLINGEN EN BEDRIJVEN IN BELGIË

- **In België zien we belangrijke bewegingen in het gedrag van banken, zowel in positieve als negatieve zin:**
 - Zo heeft **BNP Paribas** haar investering (t.w.v. 188 miljoen USD) in Bank Leumi – een Israëlische bank die een sleutelrol speelt in de nederzettingenindustrie – zo goed als stopgezet. Ook **Belfius** geeft niet langer geld aan Siemens (v.a.v. 195 miljoen USD in 2023), dat al jaren betrokken is bij het bouwen van openbaar vervoerinfrastructuur tussen illegale nederzettingen in bezet Palestijns gebied. En ook **Degroof Petercam** financiert MAN Group niet langer, een bedrijf dat onderdelen levert voor voertuigen waarmee Israël vreedzame protesten in de Westelijke Jordaanoever onderdrukt.
 - **Daar staan echter ook negatieve en erg verontrustende ontwikkelingen tegenover. KBC's investering in Caterpillar steeg het afgelopen jaar naar 772 miljoen dollar, meer dan een verdubbeling sinds 2023.** Dit terwijl Caterpillar-machines het afgelopen jaar op grote schaal bijdroegen aan zware schendingen van het internationaal recht in de Westelijke Jordaanoever én Gaza. **KBC is hier uitdrukkelijk van op de hoogte**, aangezien DBIO-lidorganisaties in juni 2024 de rol van Caterpillar expliciet aankloegen in een brief gericht aan de voorzitter van de Raad van Bestuur en de CEO van KBC (*voor meer over de problematische rol van bedrijven als Caterpillar, zie o.a. ook deze [recente brief van 32 VN-mensenrechtenexperts](#)*).

Hoewel **Belfius** op de goede weg is, laat het nieuwe DBIO rapport zien dat de staatsbank in 2024 nog steeds investeert in bedrijven als Caterpillar en Volvo en zelfs nieuwe banden heeft aangeknoopt met bedrijven die betrokken zijn bij de nederzettingenbouw (CNH, Cemex) en de surveillance van Palestijnse burgers (Motorola). Ook het bilan van **Degroof Petercam** is erg gemengd, gezien haar financiële relaties met Caterpillar en Volvo het afgelopen jaar significant toenamen.
- **BNP Paribas** is, net zoals in de eerdere DBIO-rapporten (gepubliceerd in september 2021, november 2022 en december 2023) de **belangrijkste Europese crediteur** (leningen en “underwritings”) van bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie. De bank bekleedt daarnaast de **7de plek** in de ranking van Europese investeerders (obligaties en aandelen). De totale waarde van deze financiële relaties is goed voor **32,72 miljard USD**. Deze financieringen hebben, onder meer, betrekking op:
 - Bedrijven die **wapens** leveren aan het Israëlische leger: Elbit (91 miljoen USD, waarvan 74 miljoen eind 2023 versneld werd terugbetaald door Elbit).
 - Bedrijven die machines leveren voor de **sloop van Palestijnse huizen** in bezet gebied: Caterpillar (911 miljoen USD), Volvo (1,128 miljard USD), en Hyundai Heavy Industries (117 miljoen USD).
 - Bedrijven die een cruciale rol spelen in de **bouw en uitbreiding van illegale nederzettingen** in bezet gebied: CNH (1,33 miljard USD), Cemex (1,136 miljard USD), en Mizrahi Tefahot Bank (150 miljoen USD).
 - Bedrijven die instaan voor **transportverbindingen en -projecten met illegale Israëlische nederzettingen**: Alstom (2,541 miljard USD), Siemens (1,831 miljard USD), Vinci (1,688 miljard USD), CAF (2 miljoen USD).
 - Bedrijven die **apparatuur en onderdelen** leveren om Palestijnse burgers **te bespioneren**: IBM (5,093 miljard USD), Motorola (437 miljoen USD), HPE (2,848 miljard USD), Syensqo (476 miljoen USD), TKH Security (113 miljoen USD).

- Bedrijven die betrokken zijn bij de **illegale ontginning van Palestijnse natuurlijke rijkdommen**: HeidelbergMaterials (587 miljoen USD).

Ter vergelijking: in het derde DBIO rapport (december 2023) werden de volgende financiële relaties geïdentificeerd tussen BNP en bovengenoemde bedrijven: Elbit (91 miljoen USD), Caterpillar (366 miljoen USD), Volvo (1,91 miljard USD), Hyundai (117 miljoen USD), CNH (1,08 miljard USD), Cemex (1,17 miljard USD), Mizrahi Tefahot Bank (151 miljoen USD), Alstom (3,207 miljard USD), Siemens (3,124 miljard USD), Vinci (1,297 miljard USD), IBM (3,48 miljard USD), Motorola (282 miljoen USD), HPE (229 miljoen USD), en Heidelberg (428 miljoen USD).

- De Nederlandse grootbank **ING** – ook actief in België- is een belangrijke financierder van bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie, met financiële relaties ter waarde van **8,352 miljard USD**. De bank bekleedt daarmee de 10de plaats in de ranking van Europese crediteuren (leningen en “underwritings”, en de 56ste plek in de ranking van Europese investeerders (obligaties en aandelen). Deze financieringen hebben, onder meer, betrekking op:
 - Bedrijven die een cruciale rol spelen in de **bouw en uitbreiding van illegale nederzettingen** in bezet gebied: CNH (155 miljoen USD), Cemex (456 miljoen USD).
 - Bedrijven die machines leveren voor de **sloop van Palestijnse huizen** in bezet gebied: Caterpillar (1,2 miljard USD), Volvo (1,058 miljard USD).
 - Bedrijven die instaan voor **transportverbindingen en -projecten met illegale Israëlische nederzettingen**: Siemens (978 miljoen USD), Vinci (205 miljoen USD).
 - Bedrijven die **apparatuur en onderdelen** leveren om Palestijnse burgers **te bespioneren**: IBM (1,406 miljard USD), HPE (360 miljoen USD), TKH Security (112 miljoen USD), Motorola (14 miljoen USD), Syensqo (1 miljoen USD)
 - Bedrijven die betrokken zijn bij de **illegale ontginning van Palestijnse natuurlijke rijkdommen**: HeidelbergMaterials (435 miljoen USD).
- **KBC** is eveneens een belangrijke financierder van bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie, met financiële relaties ter waarde van **1,918 miljard USD**. De bank bekleedt daarmee de 29ste plaats in de ranking van Europese crediteuren (leningen en “underwritings”, en de 33ste plek in de ranking van Europese investeerders (obligaties en aandelen). Deze financieringen hebben, onder meer, betrekking op:
 - Bedrijven die machines leveren voor de **sloop van Palestijnse huizen** in bezet gebied: Caterpillar (772 miljoen USD), Volvo (0,2 miljoen USD).
 - Bedrijven die een cruciale rol spelen in de **bouw en uitbreiding van illegale nederzettingen** in bezet gebied: CNH (15 miljoen USD).
 - Bedrijven die instaan voor **transportverbindingen en -projecten met illegale Israëlische nederzettingen**: Siemens (3 miljoen USD).
 - Bedrijven die **apparatuur en onderdelen** leveren om Palestijnse burgers **te bespioneren**: Syensqo (202 miljoen USD), IBM (156 miljoen USD), Motorola (20 miljoen USD), HPE (15 miljoen USD).
 - Bedrijven die betrokken zijn bij de **illegale ontginning van Palestijnse natuurlijke rijkdommen**: HeidelbergMaterials (1 miljoen USD).

Ter vergelijking: in het derde DBIO rapport (december 2023) werden de volgende financiële relaties geïdentificeerd tussen KBC en bovengenoemde bedrijven: Caterpillar (325 miljoen USD), Volvo (6 miljoen USD), CNH (5 miljoen), Siemens (1 miljoen USD), IBM (100 miljoen USD), Motorola (11 miljoen USD), HPE (8 miljoen USD), Heidelberg (1 miljoen USD).

- De financiële relaties van **Delen Private Bank** (waarvan Ackermans & Van Haaren meerderheidsaandeelhouder is) met bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie zijn goed voor **687 miljoen USD**. Delen Private Bank bekleedt de **46ste plaats** in de lijst van Europese financiële instellingen die aandelen en obligaties onderhouden in bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie. Deze financieringen hebben, onder meer, betrekking op:
 - Bedrijven die een cruciale rol spelen in de **bouw en uitbreiding van illegale nederzettingen** in bezet gebied: CNH (6 miljoen USD)
 - Bedrijven die machines leveren voor de **sloop van Palestijnse huizen** in bezet gebied: Caterpillar (43 miljoen USD), Volvo (6 miljoen USD)
 - Bedrijven die **apparatuur en onderdelen** leveren om Palestijnse burgers **te bespioneren**: IBM (59 miljoen USD).
 - Bedrijven die instaan voor **transportverbindingen en -projecten met illegale Israëlische nederzettingen**: Siemens (116 miljoen USD), Vinci (86 miljoen USD), Alstom (25 miljoen USD).

Ter vergelijking: in het derde DBIO rapport (december 2023) werden de volgende financiële relaties geïdentificeerd tussen Delen Private Bank en bovengenoemde bedrijven: CNH (23 miljoen USD), Caterpillar (44 miljoen USD), Volvo (61 miljoen USD), IBM (68 miljoen USD), Siemens (137 miljoen USD), Vinci (40 miljoen USD) en Alstom (18 miljoen USD).

- **Bank Degroof Petercam**, een vermogensbeheerder voor private en institutionele beleggers en ondernemingen, heeft financiële relaties in bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie ter waarde van **493 miljoen USD**. Het komt daarmee binnen op **plaats 58** in de lijst van grootste Europese investeerders (aandelen en obligaties) in dergelijke bedrijven. De financieringen van Degroof Petercam hebben, onder meer, betrekking op:
 - Bedrijven die een cruciale rol spelen in de **bouw en uitbreiding van illegale nederzettingen** in bezet gebied: CNH (4 miljoen USD)
 - Bedrijven die machines leveren voor de **sloop van Palestijnse huizen** in bezet gebied: Caterpillar (15 miljoen USD), Volvo (36 miljoen USD).
 - Bedrijven die instaan voor **transportverbindingen en -projecten met illegale Israëlische nederzettingen**: Siemens (72 miljoen USD), Vinci (26 miljoen USD), Alstom (18 miljoen USD).
 - Bedrijven die **apparatuur en onderdelen** leveren om Palestijnse burgers **te bespioneren**: IBM (27 miljoen USD), Syensqo (3 miljoen USD), Motorola (2 miljoen USD), HPE (2 miljoen USD).
 - Bedrijven die betrokken zijn bij de **illegale ontginning van Palestijnse natuurlijke rijkdommen**: HeidelbergMaterials (13 miljoen USD).

Ter vergelijking: in het derde DBIO rapport (december 2023) werden de volgende financiële relaties geïdentificeerd tussen Bank Degroof Petercam en bovengenoemde bedrijven: CNH (7 miljoen USD), Caterpillar (8 miljoen USD), Volvo (5 miljoen USD), Siemens (49 miljoen USD), Vinci (40 miljoen USD), Alstom (2 miljoen USD), IBM (22 miljoen USD), Motorola (3 miljoen USD), Heidelberg (12 miljoen USD).

- De financiële relaties van **Belfius** met bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie zijn goed voor **185 miljoen USD**. Belfius bekleedt de **110de plaats** in de lijst van financiële instellingen die aandelen en obligaties onderhouden in bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie. Deze financieringen hebben, onder meer, betrekking op:
 - Bedrijven die een cruciale rol spelen in de **bouw en uitbreiding van illegale nederzettingen** in bezet gebied: CNH (3 miljoen USD), Cemex (2 miljoen USD).
 - Bedrijven die machines leveren voor de **sloop van Palestijnse huizen** in bezet gebied: Volvo (4 miljoen USD), Caterpillar (6 miljoen USD).
 - Bedrijven die **apparatuur en onderdelen** leveren om Palestijnse burgers **te bespioneren**: IBM (18 miljoen USD), TKH Security (3 miljoen USD), Syensqo (10 miljoen USD), Motorola (2 miljoen USD), HPE (1 miljoen USD).
 - Bedrijven die instaan voor **transportverbindingen en -projecten met illegale Israëlische nederzettingen**: Alstom (13 miljoen USD), Vinci (5 miljoen USD).
 - Bedrijven die betrokken zijn bij de **illegale ontginning van Palestijnse natuurlijke rijkdommen**: HeidelbergMaterials (2 miljoen USD).

Ter vergelijking: in het derde DBIO rapport (december 2023) werden de volgende financiële relaties geïdentificeerd tussen Belfius en bovengenoemde bedrijven: CNH (0,4 miljoen USD), Volvo (5 miljoen USD), Caterpillar (1 miljoen USD), IBM (7 miljoen USD), Motorola (0,3 miljoen USD), HPE (3 miljoen USD), Alstom (3 miljoen USD), Vinci (2 miljoen USD), Heidelberg

- De financiële relaties van **Argenta** met bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie zijn goed voor **43 miljoen USD**. Argenta bekleedt de **211de plaats** in de lijst van financiële instellingen die aandelen en obligaties onderhouden in bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie. Deze financieringen hebben betrekking op:
 - Bedrijven die “**technologiehubs**” vestigen in de **illegale Israëlische nederzettingen**: Cisco (24 miljoen USD).
 - Bedrijven die **huuraccommodaties** aanbieden in **illegale Israëlische nederzettingen**: Airbnb (15 miljoen USD).
 - Bedrijven die betrokken zijn bij de **illegale ontginning van Palestijnse natuurlijke rijkdommen**: HeidelbergMaterials (4 miljoen USD).

Ter vergelijking: in het derde DBIO rapport (december 2023) werden de volgende financiële relaties geïdentificeerd tussen Argenta en bovengenoemde bedrijven: Cisco (29 miljoen USD), Airbnb (15 miljoen USD), Heidelberg (4 miljoen USD).

- De financiële relaties van de **Nationale Bank van België** (NBB) met bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie zijn goed voor **5 miljoen USD**. De NBB bekleedt de **423ste plaats** in de lijst van financiële instellingen die aandelen en obligaties onderhouden in bedrijven actief in de Israëlische nederzettingenindustrie. Deze financieringen hebben betrekking op:
 - Bedrijven die **apparatuur en onderdelen** leveren om Palestijnse burgers te **bespioneren**: TKH Security (3 miljoen USD).
 - Bedrijven die **huuraccommodaties** aanbieden in **illegale Israëlische nederzettingen**: eDreams ODIGEO (2 miljoen USD).
- **Syensqo**, een in België gevestigde multinational en spin-off van Solvay, levert materialen die gebruikt worden bij de productie van de **Hermes 450 drone van Elbit**. Deze laatste is de belangrijkste leverancier van drones aan het Israëlische leger, die in bezet Palestijns gebied wordt ingezet.

4. VERANTWOORDELIJKHEDEN BEDRIJVEN EN FINANCIËLE INSTELLINGEN

- **Ondernemingen die (in)direct betrokken zijn bij de Israëlische nederzettingen lopen een hoog risico betrokken te raken bij ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht. Bovendien riskeren ze medeplichtig te zijn aan oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.**
 - Dit werd nogmaals bevestigd in een [resolutie](#) die de **VN-Mensenrechtenraad** in april 2024, met steun van België, aannam. Hierin werden bedrijven en financiële instellingen opgeroepen *“to take all measures necessary to comply with their responsibilities under the Guiding Principles on Business and Human Rights and relevant international laws and standards, foremost by terminating their activities in or in relation to the Israeli settlements and the wall in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, to withdraw from settlements in order to cease the unmitigable adverse impact of their activities on human rights, and to cease contributing to the establishment, maintenance, development or consolidation of Israeli settlements or the exploitation of the natural resources of the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem.*
 - In de woorden van het **VN-mensenrechtenbureau** (OHCHR), in januari 2018: *“Gezien het gewicht van de internationale juridische consensus over het illegale karakter van de nederzettingen zelf, en het systemische en alomtegenwoordige karakter van de negatieve gevolgen voor de mensenrechten die erdoor worden veroorzaakt, is het moeilijk een scenario voor te stellen waarin een bedrijf activiteiten in de nederzettingen zou kunnen ontplooiën op een manier die in overeenstemming is met de VN-richtlijnen en met het internationaal recht.”*

- **Internationale financiële instellingen**, zoals banken en pensioenfondsen, hebben volgens de VN Guiding Principles een verantwoordelijkheid om hun invloed aan te wenden, en er zo voor te zorgen dat de ondernemingen waarin zij investeren het internationaal recht respecteren. Als het bedrijf in kwestie vervolgens weigert haar activiteiten aan te passen of stop te zetten, dienen financiële instellingen te desinvesteren.
 - In een nieuw **rapport** (mei 2024) herhaalde de **UN Working Group on Business & Human Rights** dat de UN Guiding Principles “*apply to all investors as business enterprises, irrespective of their size (including in terms of volume of assets under management), location, ownership (public, private or both) and structure, and the asset classes in which they invest.*”⁴
 - In september 2024 verklaarde **VN-Mensenrechtencommissaris Volker Turk** in een statement tijdens de VN-Mensenrechtenraad ook het volgende: “*And regarding the Occupied Palestinian Territory, the International Court of Justice recently held that Member States are under an obligation to abstain from entering into economic or trade dealings with Israel, concerning the Occupied Palestinian Territory, which may entrench its unlawful presence there. In other words, businesses are not neutral actors in situations of conflict. Even where they do not directly participate, their simple presence and their operations will have some impact on conflict dynamics.*”⁵
 - Eerder stelde deze **UN Working Group on Business and Human Rights** al dat investeerders een “*ongeëvenaarde mogelijkheid*” hebben om bedrijven tot een koerswijziging te brengen: “*Van institutionele beleggers wordt verwacht dat zij trachten de in verband met hun aandelenbezit vastgestelde risico's voor de mensenrechten te voorkomen of te beperken*” (...) *Als de inspanningen op dit gebied geen succes opleveren, moet de institutionele belegger volgens de Guiding Principles overwegen de relatie te beëindigen*”.
 - In een soortgelijke geest heeft de **OHCHR** al in 2017 gewezen op de verantwoordelijkheid van banken om een mensenrechtendoorlichting uit te voeren om na te gaan of en hoe zij betrokken zijn bij activiteiten met nadelige gevolgen voor de mensenrechten, waarbij het kan gaan om bijdragen “*via haar eigen activiteiten en effecten die via haar cliënten of klanten (d.w.z. haar 'zakelijke relaties') rechtstreeks verband kunnen houden met haar activiteiten, producten of diensten*”. De “*eigen activiteiten*” van een bank omvatten in dit verband handelingen en beslissingen (met inbegrip van nalatigheden) waarbij derden betrokken zijn, zoals het verstrekken van financiële producten en diensten aan cliënten.
 - In juni 2021 zette de VN-werkgroep bedrijfsleven en mensenrechten de **specifieke verantwoordelijkheden van investeerders voor de eerbiediging van de mensenrechten** gedetailleerd uiteen: “*Wanneer investeerders via hun investeringsactiviteiten rechtstreeks in verband worden gebracht met negatieve gevolgen voor de mensenrechten, wordt van hen verwacht dat zij hun invloed aanwenden om andere actoren die de schade veroorzaken of daartoe bijdragen, te beïnvloeden om de schade te voorkomen, te beperken en aan te pakken. [...] Wanneer een investeerder niet over voldoende invloed beschikt om het gedrag van een bedrijf waarin wordt geïnvesteerd te veranderen en niet in staat is om zijn invloed te vergroten, kan hij overwegen om op verantwoorde wijze te desinvesteren (of uit te sluiten).*”

⁴ Zie <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/q24/070/76/pdf/q2407076.pdf>

⁵ Zie <https://www.ohchr.org/en/statements-and-speeches/2024/09/turk-urges-businesses-avoid-harm-and-choose-peace-respecting-rights>

- **Het vaak aangehaalde argument van financiële instellingen, dat de problematische activiteiten van een bedrijf waarin ze investeren niet opwegen tegen de positieve activiteiten van eenzelfde bedrijf, klopt niet.** Dat blijkt ook uit een externe juridische analyse van Gabriela Quijano (experte in de mensenrechtenverplichtingen van bedrijven en financiële instellingen), die werd uitgevoerd op vraag van de DBIO-coalitie: *“Het feit dat het merendeel of een groot deel van de activiteiten van klanten of ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd legaal, legitiem of positief is, rechtvaardigt niet dat een financiële instelling geen actie onderneemt met betrekking tot activiteiten die negatieve effecten veroorzaken of daartoe bijdragen, ook al vormen deze een kleine fractie of minderheid binnen de totale activiteiten van de onderneming.”*
- Een **ander vaak aangehaald tegenargument** van financiële instellingen luidt dat het beperkte volume van hun financiële relatie met een bepaald bedrijf hen vrijpleit van verdere verantwoordelijkheid bij de mogelijke bijdrage van dat bedrijf aan een mensenrechtenschending. Dit argument **houdt evenmin steek**, zoals ook blijkt uit de externe analyse van Gabriela Quijano:

“A small or minority proportion of lending or holdings is not a valid argument or excuse for lack of action. Under the UN Guiding Principles and OECD Guidelines, financial institutions have a responsibility to respect human rights and seek to prevent or mitigate adverse impacts in relation to all companies they loan to or are invested in, regardless of the proportion of their lending or holding. Both the OHCHR and OECD have made this abundantly clear. Where the size of the holding or lending becomes relevant is in relation to leverage and the extent to which a minority investor can influence the behaviour of recipient companies. However, lack of leverage does not erase responsibility. Minority shareholders or lenders with limited leverage must try to increase it (for example, by collaborating with other investors or lenders) and in certain circumstances may need to withdraw credit or divest altogether.”

- Bovenstaande elementen zijn niet louter theorie, maar worden de voorbije jaren in toenemende mate ook uitgevoerd door grote financiële instellingen. **Alleen al in het afgelopen jaar trokken verschillende grote spelers in de financiële sector de stekker uit hun relaties met één of meerdere bedrijven actief in de illegale nederzettingen in bezet Palestijns gebied:**
 - In juni 2024 trok de Franse verzekeringsmaatschappij **AXA** zich terug uit drie Israëlische banken die actief zijn in de nederzettingenindustrie (Bank Hapoalim, Bank Leumi, Israel Discount Bank).
 - In diezelfde maand kondigde het Noorse pensioenfonds **KLP** aan te desinvesteren uit Caterpillar, omwille van het hoge risico dat de Amerikaanse leverancier van bulldozers *“mogelijks bijdraagt aan de schending van het internationaal recht en rechten van individuen in situaties van oorlog en conflict in bezet Palestijns gebied.”*
 - Een ander groot Noors pensioenfonds, **Storebrand**, trok zich in mei 2024 terug uit CAF en IBM. CAF werd uitgesloten omwille van hun rol in een transportproject in Oost-Jeruzalem, terwijl de financiële relatie met IBM werd verbroken wegens hun betrokkenheid in een database die volgens Storebrand *“de ruggengraat vormt van het regime van segregatie uitgevoerd door Israël, dat discrimineert tegen Palestijnen en hun bewegingen verhindert.”*
 - In april 2024 kondigde het **Ireland Strategic Investment Fund** aan te desinvesteren uit zes bedrijven actief in de nederzettingen (Bank Hapoalim, Bank Leumi, Israel Discount Bank, Mizrahi Tefahot Bank, First International Bank of Israel en Rami Levi CN Stores).

5. AANBEVELINGEN

Het DBIO-rapport formuleert een reeks van aanbevelingen aan bedrijven, financiële instellingen, Europese regeringen, en lokale besturen in EU-lidstaten, waaronder:

- **Bedrijven die opereren in de Israëlische nederzettingenindustrie**, dienen deze activiteiten op korte termijn stop te zetten, en de nodige compensaties te voorzien voor Palestijnse gemeenschappen die schade hebben ondervonden van dergelijke bedrijfsactiviteiten in de Israëlische nederzettingenindustrie.
- **Financiële instellingen die financiële relaties onderhouden met nederzettingenbedrijven** moeten:
 - Een diepgaande mensenrechtentoets (“enhanced human rights due diligence”) uitvoeren op alle financiële relaties met bedrijven die actief zijn in de Israëlische nederzettingenindustrie.
 - Hun invloed aanwenden om dergelijke bedrijven te overtuigen hun activiteiten in de Israëlische nederzettingenindustrie te beëindigen. Als dergelijk beïnvloedingsproces binnen een redelijke termijn geen concreet resultaat oplevert, moet de financiële instelling zelf desinvesteren uit de bedrijven in kwestie. Na vier jaar van opeenvolgende rapporten is de DBIO-coalitie van mening dat de “redelijke termijn” verstreken is.
 - De nodige actie ondernemen om toekomstige investeringen in bedrijven actief in de nederzettingen te vermijden, via de ontwikkeling van een duidelijk mensenrechtenbeleid dat “betrokkenheid in de Israëlische nederzettingen” als een uitsluitingscriterium hanteert.
 - Financiële instellingen moeten daarnaast elke investering stopzetten in bedrijven die nalaten om onmiddellijk elke vorm van wapenexport naar Israël stop te zetten.
- **De federale regering** moet:
 - Haar invloed als eigenaar (100%, Belfius) en belangrijke aandeelhouder (5%, BNP) aanwenden opdat deze banken hun relaties met bedrijven actief in de nederzettingenindustrie herbekijken. Dit valt onder de bevoegdheid van de Minister van Financiën, Vincent Van Peteghem (CD&V).
 - Het bestaande advies aan bedrijven m.b.t. financiële en economische activiteiten in de Israëlische nederzettingen verscherpen, en deze op een meer proactieve manier verspreiden onder Belgische bedrijven en financiële instellingen.⁶
 - Een actieve en constructieve rol spelen in de lopende onderhandelingen over het bindend verdrag van de Verenigde Naties over bedrijfsleven en mensenrechten. Zorgen voor een ambitieuze omzetting van de “Europese richtlijn inzake de zorgplicht van bedrijven met betrekking tot duurzaamheid” in de Belgische wetgeving, met aandacht voor de financiële sector en een versterkte zorgplicht voor bedrijven en financiële instellingen met activiteiten in bezette gebieden.
 - Een nationaal verbod uitvaardigen op handel met illegale nederzettingen in bezette gebieden.
- **Lokale gemeentebesturen** moeten:
 - Er nauw op toezien dat ze geen contracten afsluiten met bedrijven die actief betrokken zijn in de Israëlische nederzettingenindustrie.

⁶ Zie <https://diplomatie.belgium.be/nl/businessguidelines>